

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 17980/2022
01.12.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Љиљана Никодиновић адвокат из ..., против туженог ББ из ... са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Весна Лукић адвокат из ..., ради лишења родитељског права и измене одлуке о одржавању личних односа са малолетним дететом, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 252/22 од 01.06.2022. године, у седници већа одржаној дана 01.12.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 252/22 од 01.06.2022. године и пресуда Другог основног суда у Београду П2 1917/14 од 02.03.2022. године у првом, другом и четвртном ставу изреке и предмет у том делу **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П2 1917/14 од 02.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилца тражила да се тужени потпуно лиши родитељског права у односу на малолетно дете ВВ, рођену ... године. Ставом другим изреке, одбијен је предлог тужиле којим је тражила да се одреди привремена мера заштите од сексуалног злостављања и да се туженом забрани да се приближава малолетној ВВ на удаљеност од 100м. Ставом трећим изреке, одбијен је противтужбени захтев којим је тужени тражио да се измени пресуда Првог основног суда у Београду П2 5136/10 од 07.09.2012. године у четвтом ставу изреке и начин његовог одржавања личних односа са малолетном ВВ уреди на начин наведен у том ставу изреке. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 252/22 од 01.06.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиле и потврђена пресуда Другог основног суда у Београду П2 1917/14 од 02.03.2022. године у првом и другом ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 403. став 2. тачка 1. и чланом 408. ЗПП у вези са чланом 208. Породичног закона, Врховни касациони суд је нашао да је тужилџина ревизија основана.

Поднетом тужбом тражено је да се тужени у потпуности лиши родитељског права из разлога предвиђеног чланом 81. став 1. у вези става 2. тачка 1. Породичног закона.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, странке су родитељи малолетне ВВ, рођене ... године. Правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П2 5136/10 од 07.09.2012. године тужилџа је одређена за родитеља који ће самостално вршити родитељско право. Истом пресудом уређен је начин одржавања личних односа детета и туженог. Тужени је крајем 2013. године напустио ... и са супругом сада живи у .., и од тада нема непосредних контаката са дететом. Тужилџа је почетком септембра 2014. године посумњала да је тужени сексуално и емоционално злостављао дете и због тога је против њега поднела кривичну пријаву (поступак пред Трећим основним јавним тужилаштвом се налази у предистражној фази) и обратила се органу старатељства. Орган старатељства је, због изражене сумње да је дете било изложено сексуалном злостављању, тужилџу и дете упутио у Институт за здравствену заштиту мајке и детета „Др Вукан Чупић“ у Београду, као установу специјализовану за рад са децом, потенцијалним жртвама сексуалног насиља. Тим поводом обављено је психолошко испитивање детета у означеној установи које је трајало од 22.09. до 17.10.2014. године. Током психолошког испитивања дете је дало изјаву о њеној укључености у сексуалну активност оца и његове партнерке - лежала је са њима у истом кревету, видела да је очева партнерка узела његову пићу у уста, па је после тога и она то учинила. Током психолошког испитивања, које је настављено све до краја 2017. године, уочено је присуство високе емоционалне узнемирености код детета, а на основу вербалних и невербалних показатеља могло се закључити да се радило о осећањима стида и кривице у вези са сексуалном траумом, чији настанак временски није могуће поуздано проценити, али је јасно да дете покушава да свој узраст у том тренутку прикаже као мали и може се претпоставити да тиме жели себе да оправда јер је учествовало у нечем што је ружно, уз тенденцију да не жели у тај догађај да укључи оца и да исти приписује његовој партнерки. Током 2018. и 2019. године дете се налазило и на третману психолога Дома здравља „Др Сима Милошевић“ из Београда. Након психолошког третмана у тој установи установљено је да је емоционални, социјални и интелектуални развој детета у складу са њеним узрастом и да нису уочене психопатолошке манифестације у њеном понашању, а с обзиром да се конкретан догађај десио пре ... године његови детаљи нису даље обрађивани јер је дете упућено у саветовалиште од стране органа старатељства ради утврђења квалитета њеног односа са мајком. Предложено вештачење није обављено због немогућности туженог да у условима пандемије напусти државу у којој борави, а за потребе вештачења неопходно је да сви актери буду непосредно доступни вештацима.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да се не може поуздано утврдити да ли је дете било жртва злостављања, због чега су применом члана 81. Породичног закона одбили тужбени захтев за потпуно лишење туженог родитељског права, а следствено томе и тужилџин предлог за одређивање привремене мере забране туженом да се приближава малолетном детету на одређену удаљеност.

По налажењу ревизијског суда, основано се наводима тужиље указује да чињенично стање није у потпуности утврђено и да се зато не може испитати правилност примењеног материјалног права.

Применом одредбе члана 81. Породичног закона родитељ се може лишити родитељског права само ако се утврди да је дошло до злоупотребе или грубог занемаривања родитељског права и дужности. У извештају психолога Института за здравствену заштиту „Др Вукан Чупић“ из Београда од 04.11.2014. године приказани су сусрети током којих се дете поверавало психологу у вези са сумњом на трауму злостављања. Према опису тих сусрета, дете се постепено поверавало психологу означене установе, потврдивши да јој се догодило нешто ружно о чему је причала другарици и мајци, чега се стиди и жели да заборави, да би догађај испирчала на сусрету од 17.10.2014. године. Из описа тог догађаја следи да је била укључена у сексуалну активност туженог и његове партнерке тако што је лежала са њима у истом кревету, видела да је татина партнерка узела његову пишу у уста, што је после тога и она учинила. Ову изјаву психолог и стручни тим Института за заштиту деце од злостављања и занемаривања нису окарактерисали као израз маште детета или инструксања од стране мајке, односно дату из неког другог разлога. Штавише, психолошки третман детета настављен је и након тога и трајао је до краја 2017. године, али у списима нема података о току третмана, осим извештаја од 18.01.2018. године датог на захтев органа старатељства. У том извештају се наводи да малолетна ВВ показује отпор да прича о оцу или свом сећању на сексуалну трауму (тога се ретко сети и не размишља о ономе што је било са татом, осим када је код психолога), као и закључак да се код ње одвија постепена емоционална стабилизација, али и да се стиче утисак како је лична процена да се осећа добро и задовољно последица одбрамбених механизма негације, потискивања и потребе да се њен живот у потпуности нормализује, при чему је и даље присутна анксиозност. И извештај психолога Дома здравља „Др Сима Милошевић“ из Београда од 20.05.2019. године садржи потврду о спорном догађају, али потписник тог извештаја није саслушан у складу са истражним начелом прописаним чланом 205. Породичног закона.

Из наведених разлога, за сада се не може са сигурношћу ни искључити постојање сексуалног злостављања детета од стране туженог, због чега су нижестепене пресуде укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење у делу којим је одлучено о тужбеном захтеву.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће од Института за здравствену заштиту „Др Вукан Чупић“ из Београда затражити детаљан извештај о психолошком третману малолетне ВВ, који је у тој установи спровођен све до краја 2017. године, разлозима за његово спровођење и сазнањима која су на тај начин стечена о чињеницама у вези са евентуалним сексуалним злостављањем детета од стране туженог. С`тим у вези суд ће поново саслушати и психолога наведене установе који је спроводио третман над малолетном ВВ, као и психолога Дома здравља „Др Сима Милошевић“ из Београда у којем је такође спровођен психолошки третман малолетног детета, ради разјашњења околности у вези тих третмана и изјашњења психолога да ли се изјаве детета о догађају на којем је заснован тужбени захтев могу сматрати веродостојним - аутентичним, а не као производ маште детета или дат из неких других разлога. У погледу већ одређеног доказа вештачењем, с`обзиром на измењене околности у вези са могућношћу туженог да напусти државу у којој борави ради учествовања у вештачењу, првостепени суд ће

одлучити о сврсисходности извођења тог доказа тек након претходног разјашњења да ли би његово извођење негативно утицало на дете, њено душевно здравље, односно ако је не би изложило додатној трауматизацији.

Са свега наведеног, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић